

Ropažu
novads

Pēc astoņiem gadiem noslēdzas deinstitutionalizācijas projekta ieviešana pašvaldībā

Publicēts pirms vairāk nekā 1 gada

Publicēts: 27.12.2023.

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Deinstitutionalizācija ir īpašs projekts Latvijai, kas ar pašvaldību atbalstu astoņu gadu laikā pacēlis jaunā līmenī cilvēku ar garīga rakstura traucējumiem un bērnu ar funkcionāliem traucējumiem iekļaušanos sabiedrībā. Tagad pojekts ir noslēdzies, un mums ir iespēja atskatīties uz projektā sasniegto.

Rīgas plānošanas reģiona Deinstitutionalizācijas projekta vadītāja Annele Tetere saka paldies pašvaldībai un tās sociālā dienesta darbiniekiem, kas ieguldījuši lielu darbu, lai dzīve šai sabiedrības daļai un to tuviniekiem kļūtu iekļaujošāka, patstāvīgāka un pilnvērtīgāka. Projekts ir palīdzējis sabiedrībai kļūt daudz pieņemošākam, saprotot, ka cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem ir mūsu līdzcilvēki gan mūsu ikdienas gaitās, gan arī pasākumos.

Deinstitutionalizācijas projekta ietvaros sabiedrībā balstītus sociālos pakalpojumus reģiona pašvaldībā^[1] ir saņēmuši 661 bērns ar funkcionāliem traucējumiem, 342 pieaugušie ar garīga rakstura traucējumiem, kā arī 378 bērnu ar funkcionāliem traucējumiem vecāki un aizbildņi.

Ropažu novads arī iesaistījās projektā un izmantoja tā sniegtās iespējas. Pašvaldībā sabiedrībā balstītus sociālos pakalpojumus saņēmuši 25 bērni ar funkcionāliem traucējumiem un 15 to vecāki, kā arī 10 pieaugušie ar garīga rakstura traucējumiem.

Paveiktais reģiona partnerpašvaldībās

Ar deinstitutionalizāciju tika uzlabota dzīves kvalitāte bērniem ar funkcionāliem traucējumiem un to vecākiem, kā arī pieaugušajiem ar garīga rakstura traucējumiem, kas pieteicās dalībai projektā un kuriem speciālistu komanda izvērtēja individuālas vajadzības un sagatavoja atbalsta plānu.

Deinstitutionalizācijas projekta ietvaros tika nodrošināti sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi (ESF finansējums), lai cilvēkiem ar ierobežotām spējām sevi aprūpēt sniegtu nepieciešamo atbalstu dzīvošanai mājās un iespēju iekļauties apkārtējā sabiedrībā.

Pašvaldības izveidoja sociālo pakalpojumu infrastruktūru (ERAF finansējums), balstoties uz jomas ekspertu izstrādāto vienotu deinstitutionalizācijas plānu jaunu sociālo pakalpojumu izveidei Rīgas plānošanas reģionā.

Cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem uzbūvēti 10 grupu dzīvokļi ar 89 pakalpojuma vietām un 8 dienas aprūpes centri ar 148 pakalpojuma vietām, kā arī izveidotas 4 specializētas darbnīcas ar 61 pakalpojuma vietām un 7 „Atelpas brīža” pakalpojumi ar 15 pakalpojuma vietām.

Bērniem ar funkcionāliem traucējumiem izveidoti 12 sociālās rehabilitācijas pakalpojumu centri un viens dienas aprūpes centrs ar 10 pakalpojuma vietām.

66 cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem no valsts sociālās aprūpes namiem Rīgā varēja pārcelties uz dzīvi sabiedrībā.

Rīgas reģiona partnerpašvaldībās tika likvidēti visi bērnu sociālās aprūpes centri, nodrošinot vietu ģimenēs vai ģimenei pietuvinātā vidē.

Sirdsdomas jaunai dzīvei

Projekts jau no pirmsākumiem bija kā sēklas nauda pašvaldībām, lai tās atbalstītu un iedrošinātu izveidot sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu ekosistēmu šim projekta mērķgrupām un to piederīgajiem. Pēc projekta noslēguma tālāki lēmumi par pakalpojumu sniegšanu gulstas uz pašvaldībām. Annele Tetere atzīst, ka šis projekts sniedzis būtisku ieguldījumu tieši pašvaldību izaugsmei, sapratnē par šo jautājumu nozīmīgumu, un rezultēties ar konkrētām rīcībām, neizvēloties iet vieglāko ceļu. Var viennozīmīgi teikt, ka tās kļuvušas atvērtākas un izprostošākas pret šīs sabiedrības daļas vajadzībām, kā arī vairāk apzinās savu lomu atbalstošas un iekļaujošas vides veidošanā. Plānošanas reģiona deinstitucionalizācijas projekta komandai šis projekts ir noslēdzies, bet pašvaldības uzsāk patstāvīgo ceļu tā īstenošanai, pieņemot atbildīgi lēmumus par finansējuma piešķiršanu, kā arī turpinot diskusijas par valsts atbalstu.

Pakalpojumu saņēmēju vajadzību "portrets"

Projekta ietvaros pieprasītākie sabiedrībā balstītie sociālie pakalpojumi bērniem ar funkcionāliem traucējumiem ir sociālās rehabilitācijas (>80%) un sociālās aprūpes pakalpojums mājās (40%). Starp citiem pakalpojumiem var minēt "Atelpas brīdis" (6%). Bērni saņemusi ļoti plašu klāstu sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, tostarp fizioterapiju, logopēdu, audiologopēdu, ergoterapiju, mākslas terapiju (mūzikas, kustību u.c.), psihologa konsultācijas (t.sk. smilšu terapiju), reitterapiju, kanisterapiju, ABA terapiju, Montesori nodarbības un citus.

Analizējot pakalpojumus saņēmušo bērnu demogrāfisko portretu, lielākā daļa pakalpojumus saņēmušo bērnu ir skolas vecumā (aptuveni 70%), kā arī vērojams zēnu īpatsvars. Savukārt bērnu vecāki, bērnu likumiskie pārstāvji vai audžuģimenes saņēmuši šādus sociālās rehabilitācijas pakalpojumus: fizioterapeita (piemēram, ārstnieciskā vingrošana, masāžas) (94%) un psihologa un psihoterapeita konsultācijas (23%).

Cilvēki (66%) ar garīga rakstura traucējumiem visvairāk saņēmuši speciālistu konsultācijas (ergoterapija, fizioterapija, psihologs, reitterapija, kanisterapija). Aptuveni 40% apmeklējuši dienas aprūpes centrus, kuru galvenais uzdevums ir nodrošināt dažādas aktivitātes, attīstošas nodarbības, spēju saglabāšanas nodarbības un vienlaicīgi nodrošināt saturīgu dienas pavadīšanu tiem cilvēkiem, kuriem ir izteikta invaliditāte un kas varbūt nevarētu iekļauties darba tirgū vai kuriem ir nepieciešama lielāka aprūpe un lielāks individualizēts atbalsts.

Aptuveni 10% cilvēku ar garīga rakstura traucējumiem izvēlējušies saņemt aprūpes pakalpojumus mājās vai apmeklēt specializētās darbnīcas pakalpojumu, kura mērķis jau ir sniegt konkrētas profesionālas iemaņas, lai pēc šo specializēto darbnīcu apmeklēšanas vai pakalpojuma saņemšanas būtu iespēja iesaistīties darba tirgū vai izmantot gūtās prasmes sevis nodarbināšanai un sava brīvā laika aizpildīšanā un radīt pievienoto vērtību. Šie pakalpojumi vairāk ir paredzēti cilvēkiem, kuriem ir vidēji vai viegli attīstības traucējumi. Pieejamāks kļuvis arī grupu dzīvokļu/mājas pakalpojums (16%).

Apskatot pakalpojumus saņēmušo demogrāfisko portretu pieaugušajiem ar garīga rakstura traucējumiem, lielākā daļa ir vīrieši (76%) un vecumā no 26 – 39 gadi (41%) un no 40 – 64 gadi (47%). Pašvaldībās dažādus sociālos pakalpojumus saņēmuši arī 31 persona ar garīga rakstura traucējumiem, kuras pārcēlušās uz dzīvi sabiedrībā no Valsts sociālās aprūpes centriem.

Par projektu

Deinstitucionalizācijas projekta kopējās izmaksas ir 10 319 727, 83 eiro, no kuriem 85% ir Eiropas Sociālā fonda līdzfinansējums un 15% Valsts budžeta finansējums. Savukārt infrastruktūras projektu īstenošanai pašvaldībās izmantots ERAF līdzfinansējums 13 477 083,90 eiro apmērā.

Pašvaldība kopā ar Rīgas plānošanas reģionu īsteno ESF projektu Nr.9.2.2.1./15/I/002 "Deinstitucionalizācija un sociālie pakalpojumi personām ar invaliditāti un bērniem".

Videografikas par rezultātiem:

Kas ir [deinstitucionalizācija](#)

Pašvaldības un [sniegtie sociālie pakalpojumi](#)

Pašvaldības un [jaunizveidotā infrastruktūra](#)

[1] Tostarp Limbažu, Tukuma un Ogres novada pašvaldības, jo projekts uzsākts pirms administratīvi teritoriālās reformas, kad šo novadu teritorijas bija Rīgas plānošanas reģiona sastāvā.

Rīgas plānošanas

Autors: reģions

Saistītas tēmas

[Projekti](#)

[Pakalpojumi](#)

<https://www.ropazi.lv/lv/jaunums/pec-astoniem-gadiem-nosledzas-deinstitucionalizācijas-projekta-ieviesana-pasvaldiba>